

Wymagania na poszczególne oceny dla klasy V – 1 h

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Początek nowej epoki – średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> upadek imperium rzymskiego życie ludzi na początku średniowiecza wzrost znaczenia Kościoła powstanie nowych państw w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zna i zaznacza na taśmie chronologicznej datę upadku imperium rzymskiego – 476 r.; wskazuje upadek imperium rzymskiego jako początek nowej epoki – średniowiecza. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny podziału imperium rzymskiego na części wschodnią i zachodnią; przedstawia przyczyny upadku starożytnego Rzymu; wyjaśnia pojęcie „barbarzyńcy”; posługując się mapą, wskazuje i nazywa państwa barbarzyńskie powstałe na gruzach imperium rzymskiego; zna wpływ łaciny na powstanie języków romańskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak doszło do powstania państw barbarzyńskich na gruzach imperium rzymskiego; opowiada o położeniu ludności po upadku imperium rzymskiego; wyjaśnia pojęcie „języki romańskie” i podaje ich przykłady. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zmiany, jakie zaszły w życiu ludzi na początku średniowiecza; wyjaśnia przyczyny rozszerzenia się chrześcijaństwa w Europie; przedstawia rolę duchownych w państwach barbarzyńskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zbiera informacje na temat plemienia Wandalów i wyjaśnia współczesne rozumienie pojęcia „wandal”.
Nasi przodkowie – Słowianie	<ul style="list-style-type: none"> Słowianie, ich siedziby i zajęcia wierzenia Słowian obyczaje Słowian system plemienny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaznacza VI w. – czas pojawienia się Słowian w Europie – na taśmie chronologicznej; wymienia zajęcia Słowian; wymienia przykłady obrzędów słowiańskich, które przetrwały do dziś. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „plemie”; nazywa i wskazuje na mapie siedziby Słowian (tereny Europy Środkowo-Wschodniej); przedstawia wierzenia Słowian; podaje przykłady miejsc, w których Słowianie czcili bogów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia grupy etniczne Słowian i podaje przykłady współczesnych narodów do nich zaliczanych; wymienia więzi łączące członków jednego plemienia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „wiel”; wymienia najważniejszych bogów słowiańskich i ich dziedziny opiekuńcze; wyjaśnia zasady funkcjonowania ustroju plemiennego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zbiera informacje i opowiada o dożynkach – obrzędzie słowiańskim, który przetrwał do dziś.

Mieszko twórcą państwa	<ul style="list-style-type: none"> zjednoczenie plemion przez Polan Mieszko I władcą nowego państwa przyczyny chrztu Polski w 966 r. skutki i znaczenie chrztu Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaznacza i zapisuje na taśmie chronologicznej datę chrztu Polski – 966 r.; wskazuje wiek X jako czas panowania Mieszka I i zaznacza go na taśmie chronologicznej; wskazuje Mieszka I jako pierwszego historycznego władcę Polski. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „dynastia”; wskazuje ród Piastów jako pierwszą polską dynastię panującą; wskazuje na mapie państwo Mieszka I, Gniezno i Poznań; na podstawie mapy wymienia plemiona zamieszkujące ziemie polskie w X w.; wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez plemię Polan; na podstawie mapy wymienia sąsiadów Polski za panowania Mieszka I. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „misja chrystianizacyjna”; wyjaśnia pochodzenie nazw „Polanie” i „Polska”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny przyjęcia chrztu przez Mieszka I; wymienia korzyści płynące dla Polski z przyjęcia chrześcijaństwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla rozwoju państwa polskiego.
Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	<ul style="list-style-type: none"> Bolesław Chrobry następcą Mieszka I cel i skutki misji św. Wojciecha przyczyny i znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego Bolesław Chrobry i Otton III – bohaterowie zjazdu gnieźnieńskiego koronacja Bolesława Chrobrego w 1025 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie przydomka „Chrobry”; zaznacza i zapisuje na taśmie chronologicznej datę zjazdu gnieźnieńskiego – 1000 r.; wskazuje bohaterów zjazdu gnieźnieńskiego – Bolesława Chrobrego i Ottona III. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia krótko postać św. Wojciecha; opowiada historię zjazdu gnieźnieńskiego; wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Bolesława Chrobrego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaznacza i zapisuje na taśmie chronologicznej daty misji św. Wojciecha (997 r.) i koronacji Bolesława Chrobrego (1025 r.); przedstawia cel misji św. Wojciecha; opowiada o przebiegu misji św. Wojciecha; wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego dla państwa polskiego; wskazuje na mapie i nazywa tereny przyłączone do Polski przez Bolesława Chrobrego oraz miejscowość, w której powstało pierwsze w Polsce arcybiskupstwo. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zjazdu gnieźnieńskiego; omawia decyzje ogłoszone na zjeździe gnieźnieńskim i ich znaczenie; wyjaśnia znaczenie utworzenia w Polsce arcybiskupstwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia panowanie Bolesława Chrobrego.

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Trud rządzenia	<ul style="list-style-type: none"> władca – jego prawa i obowiązki urzędnicy i ich zadania drużyna książęca i jej rola dwór książęcy (królewski) Gniezno pierwszą stolicą Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje Mieszka I i Bolesława Chrobrego jako pierwszych władców Polski; zna tytuły pierwszych władców Polski – książę i król; wskazuje Gniezno jako pierwszą stolicę Polski. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „drużyna książęca”; wyjaśnia zadania i znaczenie drużyny książęcej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejszych urzędników książęcych (królewskich); wskazuje zadania rady monarszej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia prawa i obowiązki władcy w X–XII w.; omawia zadania najważniejszych urzędników książęcych (królewskich); opowiada krótko o życiu dworu książęcego (królewskiego) w X–XII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia i omawia uzbrojenie wojów konnych i pieszych z początków średniowiecza.
Życie w Polsce pierwszych Piastów	<ul style="list-style-type: none"> społeczeństwo polskie za pierwszych Piastów miejsca powstawania grodów wygląd, funkcja i znaczenie grodów zajęcia mieszkańców grodu funkcja podgrodzi i zajęcia ich mieszkańców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „gród”, „podgrodzie”; wskazuje miejsca, w których powstawały grody. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „danina”; wymienia grupy społeczne żyjące w Polsce X–XII w.; wskazuje na ilustracji elementy obronne grodu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zajęcia grup społecznych Polski X–XII w.; przedstawia zadania niektórych osad służebnych; wymienia mieszkańców grodu i podgrodzi; wskazuje zadania (zajęcia) mieszkańców podgrodzi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „osady służebne”; przedstawia funkcje grodu; przedstawia i charakteryzuje obowiązki poddanych wobec monarchy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia znane grody powstałe na terenie regionu.
Wśród zakonników	<ul style="list-style-type: none"> powstawanie zgromadzeń zakonnych życie w klasztorze wygląd i zajęcia zakonników św. Franciszek z Asyżu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „klasztor”; charakteryzuje krótko św. Franciszka z Asyżu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „zakon”, „reguła zakonna”; opisuje wygląd zakonników; opowiada o życiu zakonnym używając pojęć: „modlitwa”, „praca”, „ubóstwo”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „tonsura”, „habit”; przedstawia zajęcia zakonników. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „benedyktynska praca”; opowiada o przygotowaniach do ślubów zakonnych; wymienia przyrzeczenia ślubów zakonnych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> we wskazanej przez nauczyciela formie przedstawia św. Franciszka z Asyżu i nauki, jakie głosił.

Kazimierz Wielki dobrym gospodarzem	<ul style="list-style-type: none"> Kraków siedzibą królewską polityka wewnętrzna Kazimierza Wielkiego założenie Akademii Krakowskiej uczta u Wierzyńka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Kraków i państwo Kazimierza Wielkiego; zaznacza na taśmie chronologicznej datę 1364 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> umiejszcawia w czasie panowania Kazimierza Wielkiego i zaznacza je na taśmie chronologicznej; wskazuje na mapie państwo Kazimierza Wielkiego i wymienia państwa z nim sąsiadujące; opowiada o panowaniu Kazimierza Wielkiego, wymieniając powstanie Akademii Krakowskiej i ucztę u Wierzyńka. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady działań Kazimierza Wielkiego prowadzące do wzmocnienia państwa polskiego (odpowiedź powinna uwzględniać następujące zagadnienia: pokojowa polityka zagraniczna, rozwój handlu i rzemiosła, kolonizacja, budownictwo obronne, Akademia Krakowska, uczta u Wierzyńka). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> próbuję ocenić panowanie króla Kazimierza Wielkiego; opowiada o uczcie u Wierzyńka; na podstawie ilustracji identyfikuje uczestników uczt u Wierzyńka. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> w oparciu o przykłady wyjaśnia powiedzenie: „Został Polskę drewnianą, a zostawił murowaną”; wymienia zabytki regionu powstałe w czasach Kazimierza Wielkiego.
Na zamku rycerskim	<ul style="list-style-type: none"> zamki obronne, ich funkcja i lokalizacja wygląd zamku – elementy obronne i mieszkalne mieszkańcy zamku, ich zajęcia i rozrywki kodeks rycerski rycerze i ich powinności Zawisza Czarny wzorem średniowiecznego rycerza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> w oparciu o ilustrację opowiada o życiu mieszkańców zamku w średniowieczu; wskazuje elementy obronne zamku i wyjaśnia ich funkcje w czasie obrony. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje wygląd średniowiecznego zamku; wymienia miejsca lokalizacji zamków; wymienia mieszkańców zamku średniowiecznego; w oparciu o ilustrację opisuje strój rycerza; wymienia Zawiszę Czarnego jako wzór średniowiecznego rycerza. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy obronne zamku: fosa, most zwodzony, brama, mury obronne, wieże; wymienia cechy średniowiecznego rycerza; definiuje pojęcia: „kodeks rycerski”, „herb”; wyjaśnia funkcję średniowiecznych zamków; opisuje warunki życia mieszkańców zamku; przedstawia wzór rycerskiej postawy na przykładzie Zawiszy Czarnego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zamki obronne regionu lub te, które widział lub zna; wyjaśnia zależność usytuowania zamków od ich funkcji obronnej; wymienia te cechy średniowiecznego rycerza, które mają charakter ponadczasowy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia potrzebę naśladowania postaw rycerskich; wskazuje potrzebę ochrony zamków, jako pomników przeszłości.

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
W średniowiecznym mieście	<ul style="list-style-type: none"> powstawanie miast w średniowieczu elementy obronne miast średniowiecznych wygląd i zabudowa średniowiecznego rynku miasta średniowieczne a współczesne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na planie miasta wskazuje elementy obronne i rynek, odczytuje nazwy znajdujących się na rynku budowli; wymienia budynki znajdujące się przy rynku średniowiecznego miasta i omawia ich funkcje. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiada o powstawaniu miast w średniowieczu i możliwościach ich lokowania; wymienia elementy obronne miasta, zapewniające bezpieczeństwo jego mieszkańcom; wyszukuje na planie miasta nazwy ulic, świadczące o specjalnościach rzemieślniczych; opisuje wygląd średniowiecznego miasta, używając pojęć: „rynek”, „mury miejskie”, „brama miejska”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na ilustracji elementy obronne miejskiej zabudowy i omawia ich funkcje. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: „samorząd miejski”, „burmistrz”, „rajcy”, „rada miejska”, „ławnicy”; omawia miejsca i sposoby lokowania średniowiecznego miasta, uwzględniając jego elementy obronne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje wygląd miasta w średniowieczu i miasta współczesnego; wymienia nazwy polskich miast powstałych w średniowieczu.
Mieszkańcy średniowiecznego miasta	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy średniowiecznych miast i ich zajęcia cechy i ich zadania warunki życia mieszkańców średniowiecznego miasta czas wolny mieszkańców średniowiecznego miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia mieszkańców średniowiecznego miasta; na podstawie ilustracji opisuje wygląd warsztatu rzemieślniczego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie „cech”; opowiada o zajęciach kupców i rzemieślników; wymienia nazwy specjalności średniowiecznych rzemieślników. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez mieszkańców średniowiecznych miast; na podstawie ilustracji opowiada o pracy średniowiecznych rzemieślników. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: „mistrz cechowy”, „czeladnik”; ukazuje różnicowanie społeczne średniowiecznego miasta; omawia warunki życia i zajęcia jego mieszkańców; opowiada, jak wyglądała nauka zawodu w średniowieczu: od ucznia do mistrza cechowego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zanikania wspólnie wielu specjalności rzemieślniczych.

Wieś w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> wygląd średniowiecznej wsi zajęcia mieszkańców wsi obowiązki chłopów wobec właściciela ziemi życie codzienne mieszkańców wsi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji opisuje wygląd średniowiecznej wsi; opowiada o codziennej pracy mieszkańców wsi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> w oparciu o materiał ilustracyjny nazywa czynności wykonywane przez chłopów podczas prac polowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady uprawianych roślin i hodowanych zwierząt; podaje przykłady obowiązków chłopów wobec właścicieli wsi; opowiada o rozrywkach mieszkańców wsi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wygląd średniowiecznej wsi; wskazuje na ilustracji kościół, karczmę, młyn i wyjaśnia ich rolę w funkcjonowaniu wsi; opisuje warunki życia mieszkańców wsi; wymienia powinności chłopów wobec właścicieli wsi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje życie chłopów z życiem rycerza i mieszczanina; wymienia narzędzia używane podczas prac polowych i porównuje pracę chłopów z pracą rolników współcześnie (zauważa znaczenie postępu cywilizacyjnego).
Trudne sąsiedztwo	<ul style="list-style-type: none"> Krzyżacy na ziemiach polskich utworzenie państwa krzyżackiego i jego organizacja polityka Krzyżaków wobec sąsiadów zagarnięcie Pomorza Gdańskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje wygląd rycerzy krzyżackich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny sprowadzenia Krzyżaków do Polski; wskazuje na mapie Mazowsze, ziemię chełmińską Pomorza Gdańskie, państwo zakonne, Gdańsk, Malbork; zaznacza i zapisuje na taśmie chronologicznej rok 1226. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiada o okolicznościach utworzenia państwa zakonnego; przedstawia politykę Krzyżaków wobec Polski; zaznacza i zapisuje na taśmie chronologicznej datę utraty przez Polskę Pomorza Gdańskiego – 1308 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia politykę prowadzoną przez Krzyżaków na podbitych terenach; wyjaśnia okoliczności zagarnięcia Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków; wyjaśnia znaczenie Pomorza dla państwa polskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia samodzielnie zebrane wiadomości na temat organizacji zakonu krzyżackiego.
Jadwiga Andegaweńska – król Polski	<ul style="list-style-type: none"> Jadwiga Andegaweńska królem Polski dwór Jadwigi i jej zasługi dla rozwoju kultury polskiej testament królowej Jadwigi kult św. Jadwigi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaznacza na taśmie chronologicznej wiek XIV – czasy, w których żyła Jadwiga Andegaweńska; charakteryzuje królową Jadwigę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zasługi królowej Jadwigi dla kultury polskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności wstąpienia na tron Jadwigi Andegaweńskiej; opowiada o życiu dworu królowej Jadwigi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazywa, na podstawie schematu, związki pokrewieństwa między Jadwigą a ostatnimi Piastami; wyjaśnia, dlaczego Jadwiga Andegaweńska została uznana za świętą. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> tworzy album „Dzieło królowej Jadwigi”, poświęcony królowej Jadwidzie i jej działalności.
Jadwiga i Jagiello – unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny unii polsko-litewskiej w Krewie Władysław Jagiello królem Polski bitwa pod Grunwaldem w 1410 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaznacza i zapisuje na taśmie chronologicznej daty unii w Krewie i bitwy pod Grunwaldem; wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Litewskie, państwo zakonu krzyżackiego, Krewa, Grunwald. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny unii polsko-litewskiej; opowiada o przyczynach i skutkach bitwy pod Grunwaldem. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „unia personalna”; opowiada o przebiegu bitwy pod Grunwaldem. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiada o okolicznościach wstąpienia na tron Władysława Jagiełły; przedstawia zobowiązania Władysława Jagiełły podjęte w Krewie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zbiera i przedstawia informacje o słynnych rycerzach, którzy brali udział w bitwie pod Grunwaldem.

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Wisłą do Gdańska	<ul style="list-style-type: none"> odzyskanie Pomorza Gdańskiego wzrost znaczenia Wisły jako szlaku komunikacyjnego spław rzeczny rozkwit Gdańska i innych miast położonych na szlaku wiślanym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Wisłę, Gdańsk i miasta położone na szlaku wiślanym; wymienia towary, którymi handlowano w Polsce w XV i XVI wieku. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „spichlerz”, „spław rzeczny”; wskazuje znaczenie Wisły jako szlaku komunikacyjnego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny ożywienia gospodarki polskiej po odzyskaniu Pomorza Gdańskiego; opowiada o funkcjonowaniu spławu rzeczno; wyjaśnia pojęcia: „szkuta”, „flisak”, „żuraw”, i posługuje się nimi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności odzyskania Pomorza Gdańskiego; przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu 1466 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zbiera i przedstawia informacje o różnych jednostkach pływających, wykorzystywanych w spławie rzeczno w XVI wieku.
Z Kolumbem ku nieznanym brzegom	<ul style="list-style-type: none"> średniowieczne wyobrażenia o Ziemi przyczyny odkryć geograficznych wielcy odkrywcy i ich wyprawy (Krzysztof Kolumb, Vasco da Gama, Ferdynand Magellan) skutki wielkich odkryć geograficznych dla Europy i Ameryki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: „karawela”, „Nowy Świat” (patrz rozdział „Dwa światy”), „Indianie”, „broń palna”; wymienia odkrywców: Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, Vasco da Gama; umieszcza w czasie i w przestrzeni Krzysztofa Kolumba i jego pierwszą wyprawę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje odkrycie Krzysztofa Kolumba, używając pojęć: „karawela”, „Nowy Świat” (patrz rozdział „Dwa światy”), „Indianie”, „broń palna”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia następstwa wypraw odkrywczych dla Europy i Ameryki; wymienia nazwy towarów przywożonych z Nowego Świata do Europy (patrz rozdział „Dwa światy”). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny wielkich odkryć geograficznych; wymienia wynalazki z dziedziny żeglugi, które umożliwiły dalekie wyprawy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny poszukiwania przez Europejczyków drogi morskiej do Indii; wskazuje na mapie kierunki podróży znanych odkrywców; wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw; przedstawia osiągnięcia cywilizacji prekolumbijskich (patrz rozdział „Dwa światy”).
Narodziny nowej epoki	<ul style="list-style-type: none"> renesans – nowe spojrzenie na świat ideał człowieka renesansu wynalezienie druku i jego rola w upowszechnianiu kultury 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie „humanizm”; wymienia wybitnych przedstawicieli renesansu, m.in. Leonarda da Vinci, Michała Anioła; zaznacza na taśmie chronologicznej epokę renesansu; wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy człowieka renesansu; przedstawia poglądy głoszone przez humanistów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiada o zmianach, jakie zaszły w życiu codziennym ludzi renesansu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie „renesans” („odrodzenie”); charakteryzuje postawę człowieka renesansu; wyjaśnia, na czym polegało znaczenie wynalezienia nowej metody druku. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia osiągnięcia wybitnych postaci epoki (Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Jana Gutenberga); opowiada o sposobie drukowania książek.

Renesansowy Wawel Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> potomkowie Władysława Jagiełły drogi przenikania idei renesansu do Polski Wawel renesansową siedzibą królów Polski życie dworskie na Wawelu w okresie panowania ostatnich Jagiellonów zastugi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju kultury polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje czasy renesansu w Polsce z okresem panowania władców z rodu Jagiellonów; opisuje życie dworskie na Wawelu w okresie panowania ostatnich Jagiellonów, używając pojęć: „dwór”, „komnata”, „arras”, „paż”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podstawie drzewa genealogicznego Jagiellonów wskazuje i wyjaśnia stopnie pokrewieństwa w rodzinie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „dwór”, „komnata”, „arras”, „paż”; wskazuje renesansowy charakter siedziby królewskiej na Wawelu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia drogi przenikania idei renesansowych do Polski; wyjaśnia pochodzenie i znaczenie pojęcia „włoszczyzna”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady zmian wprowadzonych na dworze przez królową Bonę; przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju kultury w Polsce.
W pracowni Mikołaja Kopernika	<ul style="list-style-type: none"> Mikołaj Kopernik – człowiek renesansu odkrycie Kopernika – teoria heliocentryczna znaczenie odkrycia Kopernika 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiada o życiu Mikołaja Kopernika, używając pojęć: „uczony”, „astronom”, „odkrycie naukowe”; opisuje i umieszcza w czasie odkrycie Mikołaja Kopernika. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie „astronom”; wskazuje na mapie miejscowości związane z życiem i działalnością Mikołaja Kopernika: Toruń, Frombork, Kraków, Olsztyn. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co znaczy powiedzenie: „Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie „teoria heliocentryczna”; przedstawia Mikołaja Kopernika jako polskiego uczonego czasów renesansu; wyjaśnienia istotę teorii heliocentrycznej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> w oparciu o materiał ilustracyjny opisuje narzędzia badawcze, wykorzystywane w pracy uczonego; przedstawia znaczenie teorii heliocentrycznej dla rozwoju nauki.
Szlachta i król rządzą Rzeczpospolitą	<ul style="list-style-type: none"> szlachta i jej zajęcia pozycja stanu szlacheckiego w państwie sejm walny i sejmiki ziemskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zajęcia szlachty; na podstawie ilustracji przedstawia skład sejmu walnego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „sejm walny”, „sejmiki ziemskie”, „pospolite ruszenie”, „przywilej”; zna rycerskie pochodzenie stanu szlacheckiego; charakteryzuje obowiązki szlachcica wobec państwa; wymienia najważniejszych urzędników królewskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie w stanie szlacheckim; opowiada o położeniu szlachty; charakteryzuje zadania najważniejszych urzędników królewskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie; wskazuje wpływ przywilejów na wyjątkową pozycję szlachty w Polsce XVI–XVII w.; wymienia decyzje podejmowane na sejmie walnym; wyjaśnia rolę sejmików ziemskich w funkcjonowaniu parlamentaryzmu w XVI–XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski.

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
W majątku szlacheckim	<ul style="list-style-type: none"> • folwark szlachecki • gospodarcza działalność szlachty • ustawy antychłopskie i antymieszczańskie • życie codzienne dworu szlacheckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie „kmięcie”; • wymienia najważniejsze pomieszczenia dworu szlacheckiego; • wymienia najważniejsze rozrywki szlachty. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: „folwark”, „pańszczyzna”, „dwór”; • przedstawia gospodarczą działalność szlachty; • opowiada o edukacji dzieci szlacheckich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje; • przedstawia funkcjonowanie folwarku szlacheckiego; • wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania majątków szlacheckich; • opisuje wygląd dworku szlacheckiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o wyglądzie folwarku szlacheckiego; • wyjaśnia przyczyny uchwalenia przez szlachtę ustaw antychłopskich i antymieszczańskich; • wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom; • wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiera i przedstawia informacje o narzędziach rolniczych używanych w produkcji rolnej w XVI–XVII w.
W Rzeczypospolitej Obojga Narodów	<ul style="list-style-type: none"> • postanowienia unii lubelskiej • pierwsza wolna elekcja • skutki wolnych elekcji • Warszawa nową stolicą kraju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie „unia”; • wskazuje na mapie Rzeczypospolitą Obojga Narodów; • wymienia dwóch pierwszych królów elekcyjnych w Polsce; • wskazuje na mapie państwa, z których pochodzili Henryk Walezy i Stefan Batory. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zawarcia unii realnej w Lublinie; • wskazuje na mapie Warszawę i wymienia króla Zygmunta III Wazę jako władcę, który uczynił ją stolicą kraju. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje, w jaki sposób wybierano króla, używając pojęć: „koronacja” (patrz rozdział „W blasku królewskiej korony”), „elekcja”, „pole elekcyjne”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na taśmie chronologicznej daty: 1569 r. i 1573 r., oraz identyfikuje je z unią lubelską i pierwszą wolną elekcją; • omawia sytuację geopolityczną Rzeczypospolitej po zawarciu unii lubelskiej; • w oparciu o analizę mapy wyjaśnia powody przeniesienia stolicy z Krakowa do Warszawy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny wolnych elekcji i wyjaśnia zasady ich przeprowadzania; • opisuje skutki wolnych elekcji.

W czasach potopu szwedzkiego w XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> • najazd Szwedów na Polskę (1655–1660) • postawa społeczeństwa w czasie najazdu szwedzkiego • obrona Jasnej Góry • Stefan Czarniecki bohaterem czasów potopu szwedzkiego • skutki wojen ze Szwedami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w oparciu o analizę mapy wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sytuuje w czasie i omawia wydarzenia potopu szwedzkiego, uwzględniając obronę Częstochowy i postaci Stefana Czarnieckiego oraz ojca Augustyna Kordeckiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny wojen ze Szwecją; • przedstawia najważniejsze wydarzenia potopu szwedzkiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zasięg najazdu szwedzkiego w 1655 r. i postawy polskiej szlachty; • omawia skutki wojen ze Szwecją; • wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano „potopem”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy, ze szczególnym naciskiem na postać Stefana Czarnieckiego jako symbolu patriotycznej postawy.
Wyprawa wiedeńska Jana III Sobieskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Turcy zagrożeniem dla Polski i Europy • wojny Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w. • odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego • skutki wojen XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sytuuje w czasie wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego i zaznacza rok 1683 na taśmie chronologicznej; • wskazuje na mapie Rzeczypospolitą, Turcję, Austrię, Wiedeń. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: „oblężenie”, „odsiecz”, „sultan”, „husaria”; • wskazuje przyczyny zagrożenia tureckiego dla Polski i Europy; • opisuje wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie „janczar”; • posługując się ilustracją, porównuje uzbrojenie janczara i husarza; • wskazuje na mapie Chocim i wyjaśnia znaczenie zwycięstwa chocimskiego dla Polski i hetmana Sobieskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o wojnach Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w.; • przedstawia skutki wojen XVII w. dla położenia Rzeczypospolitej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiera i prezentuje informacje o innych bitwach (rozegranych podczas wojen z Turcją) i dowódcach wojsk polskich.